

TERRA LIBERA

ČASOPIS HLÁSÍCÍ SE K TRADICI LAISSEZ FAIRE

červen 2002 / ročník 3

Otázka principu

Josef Šíma

„Souhlasím s vámi, že lidé by měli mít možnost X, vaše názory jsou mi sympatické, ale zde zacházíte příliš daleko. V této oblasti je třeba zvolit uvážlivější přístup.“ Podobnou větu slyšíme stále častěji ve stovce variant z úst politiků a společenských teoretiků, kteří sami sebe označují za přívržence liberalismu a svobody. „Krást se nemá, ale platit daň z příjmu, to je něco jiného.“ „Státní centralizace je nebezpečná, ale do EU musíme.“ „Mělo by existovat soukromé školství, ale všichni musí nejprve chodit 12 let do státem licencovaných škol.“ „Překážky svobodnému mezinárodnímu obchodu jsou neospravedlnitelné, ale když se objeví deficit obchodní bilance, musí se zavést dovozní přírůžka či dovozní depozita.“ „Člověku by mělo být umožněno spořit si na stáří, ale každý spořit musí a to do státem licencovaných penzijních fondů.“ „Lidé by měli mít právo na vlastní obranu, ale zbraně by neměly být obyvatelem drženy příliš.“ „Monopol je špatný, ale v případě obrany a emise peněz se jedná o výjimky.“ A tak dále v nepřeberném množství variant. Výsledkem je, že takový obhájce svobody svou „uvážlivostí“ spoluvytváří společnost, kde se tak trochu krást smí, tak trochu se obhájí politická centralizace, stát a jeho úředníci tak nějak vychovávají děti k obrazu svému, trochu se brání obchodu, staří lidé se vydávají tak nějak „uvážlivě“ napospas státu, který získává kontrolu nad jejich úsporami na stáří, všichni se stávají bezbrannějšími a státní monopoly jsou sem tam vydávány za symbol správného tržního uspořádání.

Jak jednoduché je pak pro inteligentnějšího etatistu zcela zpochybnit cokoli, co takto „uvážlivý“ a „zlaté střední cesty“ hledající údajný obhájce svobody řekne. Vždyť tam, kde existuje tolik výjimek, se snadno přidá další a pak ještě další, až se pro samé výjimky a „uvážlivou politiku“, která „nejde do extrému“, ze samotného pravidla stane výjimka. Tím se pak pro většinu lidí naprosto ztratí obsah základního poselství, které se „obhájce svobody“ snaží objasnit. Argument mizí a končí smysluplná diskuse. Lidem zbude před očima jen tlupa neodlišitelných obhájců výjimek, kteří se přou o to, zda výjimka z principu, která byla

(pokračování na straně 2)

Komu škodí střelné zbraně?

Dan Šťastný

Je smutné, i když asi přirozené, že každé veřejné diskusi o zbraních předchází nějaká tragická událost, v níž střelné zbraně sehraji neslavnou hlavní roli. Debata, která právě probíhá v sousedním Německu, tak byla odstartována hrůzným činem erfurtského gymnazisty, který si vyřizoval účty se studenty a pedagogy ústavu, v němž se neúspěšně pokoušeli o jeho výchovu a vzdělání. Diskuse, která se nejspíš nyní rozproudí u nás, bude důsledkem tragického případu lékaře zavražděného rukou (zbraní) nespokojeného pacienta.¹

Je ovšem n e m ě n ě smutné, že tyto děsivé u d ě l o s t i zjevně nejsou dostatečně děsivé k tomu, aby se z nich lidé byli schopni poučit a přizpůsobit své instituce tak, aby k výskytu podobných jevů docházelo méně. Typickou reakcí veřejnosti na takové události je totiž téměř vždy volání po odstranění *prostředků*, jimiž k těmto hrůzám dochází – volání po zpřísnění (popř. zákazu) možnosti držet střelnou zbraň.

Jak si však ukážeme v následujícím textu, takto lehké to bohužel se zbraněmi není. Ukážeme si nejprve, v čem spočívá význam zbraně, a poté prozkoumáme, jaký vztah může mít její vlastnictví vzhledem k rozsahu zločinnosti ve společnosti. Zmíníme se o roli, jakou by zbraně hrály ve svobodné společnosti, a nakonec si nastíníme alternativní důvody, proč jsme dnes svědky systematického a neutuchajícího volání po zpřísnění podmínek jejich vlastnictví.

Princip a význam zbraně

Žijeme bohužel ve světě, v němž nejsou všichni lidé ochotni spolupracovat s ostatními na *dobrovolném* základě – existují lidé používající násilí k *donucení* druhých. Není žádným překvapením, že dojde-li k násilnému střetu, zvítězí ve sporu nikoliv ten „v právu“, nýbrž ten „silnější“. Ačkoliv se v této souvislosti běžně mluví jako

o „právu silnějšího“ (v tomto výrazu se poněkud nesmyslně kombinují protiklady „právo“ a „násilí“), se silou ve fyzickém slova smyslu to má stále méně co do činění. Je tomu tak právě v důsledku vývoje zbraní, neboť čím pokročilejší zbraň, tím méně závislý je výsledek násilného střetu na fyzické síle. Střelné zbraně (zvláště zblízka, kdy nezáleží na „dobré mušce“) dramaticky snižují rozdíly ve fyzické síle a bojovém umění mezi soupeřícími stranami: pro 120-ti kilového skinheada, pro něhož mladá cikánka či důchodce-anarchista nepředstavují v souboji beze zbraní soupeře, jsou se zbraní v ruce oba prakticky rovnocennými soupeři.

Střelné zbraně, stejně jako jejich „nestřílející“ předchůdci (šavle, bidla a v konečném důsledku pěstě), tak představují donucovací nástroj – technologii jak přimět druhého člověka k určitému jednání. Navzdory předstávě mnohých svých odpůrců proto zbraně samy o sobě nejsou nijak špatné. Dokonce by šlo ukázat, že střelné zbraně představují oproti jejich předchůdcům jisté pozitivum v tom, že *vyrovnávají* podmínky soupeřících stran v násilném střetu. Rozdíly v nebezpečnosti (silovém postavení) lidí se střelnou zbraní v ruce budou menší než rozdíly mezi lidmi se šavlí v ruce, o rozdílech mezi lidmi bez jakýchkoliv zbraní nemluvě.

Je držení a používání zbraní zločin?

Položit si takovou otázku nutně předpokládá oproštění se od pojetí zločinu jakožto čehokoliv, co parlament (prostřednictvím svých zákonů) za zločin prohlásí. V kontrastu s tím máme my zločinem tradičně na mysli čin, který poškozuje (popř. bezprostředně ohrožuje) majetková práva jiných lidí.

V případě pouhého držení zbraně není třeba nějak dlouze poukazovat na to, že dr-

¹ Pana dr. Milana Kučeru znalo několik z nás osobně. Navzdory skutečnosti, že obsah tohoto textu bude patrně v rozporu s názory jiných lidí, které jeho tragická smrt zarmoutila, rádi bychom tento text věnovali jeho památce.

(pokračování na straně 2)

Otázka principu

(pokračování ze strany 1)

přijata např. pro oblast zdaňování, jež se již nepokládá za krádež, zahrnuje majetkovou daň z tržní ceny držení nemovitosti, nebo zda by se v tomto případě již o výjimku nejednalo a šlo by o *skutečně prach-sprostou* krádež.

Je přirozené, že řada lidí je při svém rozhodování vedena zvykem, konvencemi a tradicemi. Jakmile se však jednou rozhodnou proniknout do podstaty věci rozumem, vede je logika neúprosně dále a dále. Nutí je identifikovat jisté základní etické principy a obecné vzorce chování civilizované společnosti, pomocí nichž je následně možné hodnotit konkrétní případy. Každý civilizovaný člověk je tak schopen identifikovat, že otroctví, vražda a krádež jsou základní prohřešky proti společenskému řádu. Toto poznání je také vtěleno do našich kultur a tradic. Když tedy člověk přemýšlí nad konkrétními problémy a posuzuje jednotlivé politické návrhy, nemůže se vymanit z omezení, kterými je civilizované jednání ohraničeno. Jakkoli se to zdá triviální, nelze nikdy začínat další úvahy, aniž by daný problém prošel tímto „testem civilizovanosti“. Ne, že by neexistovaly další testy posuzování nějakého kroku, ale ty nastávají až jako další v pořadí. Uveďme jednoduchý příklad: Jak ohodnotit situaci, kdy se například otrokář rozhodne vzdělat svého otroka? Umožnit vzdělání člověku je jistě krok, proti kterému nelze nic namítat, avšak principiální problémem je zde existence zotročení člověka. Proto je navýsost nemravné v této situaci oponovat zastánci zrušení otroctví tvrzením, že obecně jde o správný názor, ale že v tomto případě zachází až příliš daleko. Že je třeba zvolit uvážlivější variantu, která nejde do extrému a navrhuje například státní program vydávání kuponů na vzdělávání otroků, které budou zdarma rozdávány otrokářům. Diskuse o tom, zda má takové kupony vydávat ministerstvo financí nebo ministerstvo školství či zda nemá jít o kupony, ale o daňovou úlevu pro otrokáře, je zcela irelevantní k posouzení povahy původního návrhu. Otroctví je zlo. Člověk samozřejmě může volit různé strategie k dosažení daného cíle, ale nesmí pro samou strategii zapomenout na cíl, který je principiálně v pořádku – projde testem civilizovanosti.

Žádný z výše uvedených „uvážlivých návrhů nejdoucích do extrému“ tímto testem neprojde. Každá výjimka se ze své podstaty dostává do rozporu s principem. To znamená, že každý, kdo záměrně obhájí výjimku, vědomě popírá princip – test civilizovanosti. Popírá skutečnost, že otroctví, vražda a krádež jsou projevy barbarství, čímž tyto věci v konečném důsledku obhájí. Je možné, že to na první pohled není vidět. O to více bychom se však měli ptát: jaký základní princip ve svých návrzích obhájíte, „obhájí svobodu“?

Komu škodí střelné zbraně?

(pokračování ze strany 1)

žení zbraně zločinem být nemůže, neboť skutečnost, že *mám* zbraň – a to *jakoukoliv* zbraň – sama o sobě práva nikoho jiného nepoškozuje ani neohrožuje. Nicméně odlišovat držení a používání je opodstatněné snad pouze v důsledku existence sběratelů. Ostatní totiž zbraň drží z toho důvodu, aby ji mohli použít (popř. aby si ostatní *mysleli*, že ji mohou použít). Přejdeme proto rovnou k otázce, zda má být za zločin považováno *používání* zbraní.

Aniž bychom však specifikovali, *k čemu* je zbraň používána, zůstává tato otázka stejně nesmyslná jako otázka zločinnosti používání bagru, motorové pily, šátku či čehokoliv jiného. Pouze pokud víme, k jakému účelu je zbraň používána, jsme schopni rozhodnout o legitimitě jejího používání. Jedním ze způsobů, jak může být zbraň použita, je její použití násilníkem *k agresi* proti cizím osobám či jejich majetku. Bez ohledu na to, zda násilník zbraň použije pouze k zastrášení oběti, aby si vynutil její podvolení se, nebo zda oběť prostřednictvím zbraně zraní či usmrtí, v každém případě tím poškodil její práva. Použití zbraně násilníkem tedy zločinem rozhodně je.

Na druhé straně ale může být zbraň použita člověkem *k obraně* jeho práv (popř. práv třetích osob), ohrožovaných ze strany jiných lidí. Ať již je takovým člověkem zbraň použita k zastrášení a „donucení“ útočnicka, aby daného člověka nechal na pokoji, nebo je útočnick zastaven až jeho zraněním či usmrcením, nejsou ničím práva použitím zbraně poškozena. Použití zbraně v (sebe)obraně – pakliže nezpochybňujeme právo lidí se bránit – potom zločinem být nikdy nemůže.

Je třeba mít neustále na paměti skutečnost, že to, co dělá z použití zbraně (ale i bagru, pily či šátku!) zločin, není zbraň (bagr, pila či šátek), ale její (jejich) použití násilníkem k agresi.

Zbraně a zločinnost

Je pozoruhodné, že jsou zbraně vnímány daleko častěji jako prostředek k útoku než jako nástroj k obraně. Přitom například ve Spojených státech je střelná zbraň používána k obraně čtyřikrát častěji než k útoku. Takto selektivní vnímání se neobchází bez vážných následků. Je totiž základem převažujícího dnešního postoje ke zbraním. Úvaha je asi následující: a) zbraně jsou používány k páčání zločinů; b) čím méně zbraní mezi lidmi bude, tím méně zločinů bude páčáno; c) je-li cílem snížení zločinnosti, je třeba omezit množství zbraní mezi lidmi.

Úvaha, na níž je tento postoj založen, však trpí jistou vadou: vychází z nesprávného předpokladu. Zbraně totiž mohou sloužit i k obraně, což dramaticky mění aplikovatelnost uvedené úvahy na tento svět. Je sice pravdou, že omezením dostupnosti zbraní prostřednictvím zákona bude všem, kdo chtějí zbraň použít k agresi (tedy zločincům), skutečně *ztižena* možnost

tak učinit a budou tak v důsledku tohoto opatření *méně nebezpečnými* zločinci. Je dokonce možné, že pro některé z nich to bude faktor, který je od spáchání zločinu zcela odradí.

To je však pouze část celého příběhu. Vzhledem k nemožnosti dopředu rozlišit zločince od ostatních musí totiž omezení dostupnosti zbraní dopadnout i na ty, kteří je chtějí používat k (sebe)obraně. A tak podaří-li se množství střelných zbraní mezi lidmi snížit, je tím zároveň snížena pravděpodobnost, že oběť útoku bude mít u sebe zbraň a použije jí ke své obraně. Má-li totiž případná oběť zbraň, činí jí to pro útočnicka nebezpečnější, a to je pro něj v každém případě nepříjemné. Je potom zřejmé, že čím *méně* zbraní mezi lidmi je, tím *méně* rizikové páčání zločinů bude. Omezení dostupnosti zbraní je proto rovněž faktorem, který ke zločinnosti *přispívá*.

Ačkoliv jsme schopni identifikovat mechanismy, jakými může omezení zbraní zločinnost snižovat i zvyšovat, existují důvody se domnívat, že druhý efekt nad tím prvním převládá. Jaké důvody to jsou?

Za prvé, je všeobecně známou skutečností, že v důsledku zákonného omezení možnosti držet zbraň se jejího držení vzdá více lidí, kteří ji chtějí používat k (sebe)obraně, než těch, kteří ji hodlají používat k agresi (tj. zločinců). A tak mechanismus, kterým by mělo omezení zbraní snižovat zločinnost (omezení přístupu zločinců ke zbraním), je z tohoto důvodu slabší než mechanismus, kterým je zločinnost zvyšována (oběti jsou bezbrannější). Proto je opodstatněné předpokládat, že čistým efektem omezení držení zbraní bude zvýšení zločinnosti spíše než její pokles.

Za druhé, i kdybychom si představili tu neoptimističtější variantu, že by byly zbraně v důsledku jejich omezení zákonem *zcela* vymýceny (*nikdo* ve společnosti by jimi nedisponoval), i tak by to pro zločinnost představovalo spíše podporu než překážku. Proč? Zločinci by na jednu stranu sice při agresi museli používat primitivnější zbraně (nože, trubky, pěsti), ale na druhou stranu by si mohli být naprosto jisti, že jejich oběti se nebudou střelnými zbraněmi bránit. Páčení zločinu se proto stane pro zločince méně rizikovým, neboť pro ně bude jednodušší odhadnout nebezpečnost svých potenciálních obětí – dle jejich počtu ve skupině, jejich fyzické konstituce, věku, pohlaví či jejich příručních zavazadel (holí, baseballových pálek apod.). Jak totiž vyplývá z podstaty střelné zbraně, zatímco se zbraní v ruce představuje pro zločince prakticky každá potenciální oběť (třeba i navzdory početní převaze zločinců!) nebezpečného protivníka, beze zbraně se určité skupiny lidí (jednotlivci, ženy, starší lidé apod.) stanou pro zločince prakticky bezrizikovým cílem.

A tak ačkoliv se to mnohým může zdát překvapivé, je-li snahou snížit míru zločinnosti, potom omezování počtu zbraní mezi

lidmi *není* funkčním prostředkem, jak toho dosáhnout.

Zbraně v praxi

V rozporu s tím, k čemu jsme došli, je dnes všude na světě vlastnictví střelných zbraní ve větší či menší míře omezováno a kdykoliv dojde k mediálně zajímavým masovým zločinům, při nichž jsou použity zbraně, je voláno po jeho dalším zprísňení. Ačkoliv se doposud *nikomu nepodařilo* empiricky *prokázat*, že zprísňení podmínek pro držení zbraní snižuje zločinnost, jsme dnes a denně přesvědčovani o tom, že příčinou kriminality jsou zbraně a že je třeba proto se zbraněmi v rukou lidí „něco udělat“.

Obyvatelstvo je tak ze strany státu od vlastnictví zbraní odrazováno rozmanitými prostředky, od propagandy přes byrokratické překážky až po úplné zákazy.

Prostřednictvím intelektuálů stát šíří názory o „barbarství“, které vlastnictví zbraně zosobňuje, a jejich vlastníci jsou přirovnáváni k zakomplexovaným jedincům. Mnozí držitelé zbraní se v důsledku toho za jejich vlastnictví málem stydí jako za nějakou úchytku.

Jedince, které tato stigmatizace neodradí, čekají však další překážky. Samotné držení zbraně je podmíněno povolením, vydaným po splnění různých podmínek a formalit (zdravotní potvrzení, bezpečnostní prověrky, čekací lhůty, důkaz o „potřebnosti“ apod.). V mnoha zemích světa je držení zbraně nakonec zcela zakázáno. Ani legální držitel zbraně ale ještě nemá vyhráno. Musí zbraň určitým způsobem skladovat (odděleně od nábojů), nesmí ji použít v sebeobraně (např. v Austrálii), nesmí ji nosit s sebou či ji nesmí nosit *skrytou* (v mnohých státech USA).

Všechna tato zdánlivě smysluplná opatření – zákaz nošení skrytých/nabitých zbraní, oddělené skladování – omezují možnosti použití zbraní k obraně a přispívají tak k většímu bezpečí *zločinců* a tedy k větší zločinnosti.

Praktické dopady omezování zbraní

Je velkým pokušením nyní čtenáře zahrnout výsledky jednotlivých studií, které poukazují na skutečnost, že přísnější zákony o zbraních nemají na zločinnost vliv, nebo že ji dokonce zvyšují. Tak například v Británii je od roku 1996 soukromé držení zbraní prakticky zakázáno a od této doby se počet ozbrojených zločinů zvýšil o 40 procent. Ve stejném roce výrazně omezila držení zbraní i Austrálie a i tam došlo k nárůstu zločinnosti (ozbrojených loupeží přibývalo o více než polovinu, neozbrojených loupeží o 37 procent a přepadení o 24 procent). Problémem těchto studií, stejně jako jakéhokoliv výzkumu ve společenských vědách, je však skutečnost, že zkoumají komplexní jevy, při nichž nejsou schopny (tak

jako přírodní vědci v laboratořích) zkoumaný faktor od všech ostatních, které se v praxi projevují, izolovat. A tak by se našly i studie (byť jsou možná v menšině), které se snaží ukázat opak. Proto jsme spíše než na empirické studii nuceni se obracet k teorii a zkoumat, jakým způsobem lidé uvažují a jaký dopad na změnu jejich chování bude omezení možnosti držet zbraň mít.

Obecným efektem zprísňování držení zbraní je postupné „odzbrojování“ obyvatel. Obyvatelé jsou v různé míře odrazováni od toho, aby využívali této dostupné a velmi účinné technologie obrany. Pro aktivity zločinců proto představují stále jednodušší cíle.

A netýká se to pouze „standardních“ zločinů – krádeží, přepadení apod. Například ony nešťastné záříjové události ze Spojených států jsou rovněž pomníkem snahy státu znemožnit lidem bránit sebe a svůj majetek. FAA (americký Federální úřad pro letectví) zakazuje na palubách letadel nejen střelné zbraně, ale i kladení *jakéhokoliv* odporu případným agresorům. Takové totální odzbrojení lidí na palubách letadel je pro únosce rozhodně pozitivní zprávou. Lidé na palubách letadel unesených do New Yorku se chovali přesně podle instrukcí zákona... Na rozdíl od nich pasažéři a posádka „čtvrtého“ letadla zákon porušili a díky tomu zabránili daleko větší tragédii.²

Dalším příkladem zločinů, kterým omezení zbraní nebrání, ale spíše napomáhá, jsou tragické případy masových vražd na veřejnosti (restaurace, školy, úřady, pošty apod.). Scénářem těchto zločinů je útočník usilující o život co největšímu počtu lidí. A tak zabíjí, dokud má koho zabít (často skončí sám sebou), nebo dokud ho někdo nezastaví – což je možné prakticky pouze střelnou zbraní. Čím méně zbraní mezi lidmi je, tím déle trvá, než bude útočník takto zastaven, neboť tím bude méně pravděpodobnější, že bude mít zbraň přímo někdo na místě zločinu nebo poblíž. Mnohdy se tak zbytečně dlouho čeká na příjezd ozbrojené policie a ztráty na životech jsou potom o to tragičtější.

Množství zbraní mezi lidmi rovněž souvisí s ochotou lidí přispěchat na pomoc jiným lidem v nouzi. Mnoho dobrodinců, kteří by rádi obětem agrese zločinců rádi pomohli, je postaveno před daleko větší riziko, nemají-li k dispozici účinné zbraně. Je vrcholem absurdity, že lidé, kteří nejhlasitěji volají po omezení možnosti držet zbraně, jsou zároveň těmi, kdo nejvíce kritizují nezáměr lidí v takových situacích pomáhat druhým. Tento „nezáměr“ ale není nutně nějakou zvrhlostí dnešní společnosti, ale jednoduše důsledkem nepřiměřeného rizika, které je s pomocí druhým spojeno. Jen si přiznejme, kolik z nás by šlo pomocí studentovi černé pleti napadenému

skupinou skinheadů s baseballovými pálkami...

Zbraně ve svobodné společnosti

Jak by tedy vypadala situace ve svobodné společnosti, v níž by nikdo druhým lidem nebránil střelnými zbraněmi disponovat? Je nepopíratelnou skutečností, že zbraně umožňují lidem se účinněji bránit, což lidem pomáhá nejen v případě vlastního napadení, ale i tím, že to činí zločiny rizikovějšími a od jejich páchání tak dopředu odrazuje.

Z toho přirozeně neplyne, že by zločin v takovém světě neexistoval – pouze by k němu docházelo *relativně* méně a pokusy o něj by byly *relativně* méně úspěšné (méně tragické). V této souvislosti je vhodné upozornit na to, že příslovečný „divoký západ“, známý vysokým výskytem zbraní, byl ve své době „překvapivě“ bezpečnějším místem než „civilizovaný“ východ, kde se zločinnosti dařilo lépe.³

Rovněž z toho neplyne, že by snad mělo být zákonem držení zbraní *nařízeno*! Jakkoliv to představuje zajímavý myšlenkový experiment (jen si představte, jak nebezpečné by bylo na kohokoliv zaútočit!), měl by být ve svobodné společnosti i způsob zajištění obrany předmětem rozhodnutí každého jednotlivce.

Ani samotná *možnost* držet a používat zbraně (tj. takové právo) by nebyla ničím absolutním, ale pouhou logickou součástí práva na majetek. I v takovém světě by tak bylo možné, aby lidé omezovali možnost držení zbraní na *svém majetku*. Stejně jako by měl ve svobodné společnosti majitel restaurace možnost diskriminovat své hosty dle jejich pohlaví, rasy, náboženství či příslušnosti k fotbalovému klubu, mohl by omezit i vstup lidem se zbraněmi. Je například dost možné, že letecké společnosti by pasažérům držení zbraní v letadlech nepovolovaly, ale (zvláště ve světle zkušeností, že dochází k únosům jejich letadel) by *zcela jistě* v držení zbraní podporovaly své zaměstnance.

Vyšší rozšíření zbraní, kterého bychom byli ve svobodné společnosti nejspíše svědky, by nutně neznamenalo všudypřítomné střelení po zločincích. Většina zločinců se má příliš ráda na to, aby se do souboje s ozbrojenými pouštěla. Například ve Spojených státech je pouze při jednom z 50 případů použití zbraně v sebeobraně skutečně zbraň na zločince namířena a použita. Ve 49 případech z 50 postačí k zahánání útočnicků pouze zbraň vytáhnutá, popř. vystřelit do vzduchu.

Častokrát se lze setkat s námitkou, že by se potom ke zbraním dostávali i šílení lidé, kterým je to dnes (bohužel společně s mnoha „normálními“) znemožněno. Je však třeba si uvědomit, že pokud máme „šílenci“ na mysli zjevně duševně choré jedince, potom by bylo i ve svobodné společ-

² Největší překážkou pro všechny budoucí únosce letadel nyní nejsou směšné kontroly na letištích, ale změněná očekávání pasažérů a posádky. Každý únosce totiž bude nyní podezříván ze sebevražedného útoku a lidé jim proto budou klást hromadný odpor i navzdory malé šanci na úspěch, neboť nebudou mít co ztratit. Piloti by nyní s největší pravděpodobností letadlo sami nechali zřítit, než aby padlo do rukou sebevražedným únoscům...

³ T. Anderson, P.J. Hill: "An American Experiment in Anarcho-Capitalism: The Not So, Wild Wild West" v Journal of Libertarian Studies, sv. 3, č. 1, zvláště str. 13-15. (Dostupné na http://www.mises.org/journals/jls/3_1/3_1_2.pdf)

nosti omezení jejich práva na držení zbraně stejně přípustné jako omezení jejich svobody tím, že se nesmějí volně ve společnosti pohybovat. Na druhé straně zvráceným lidem, které za šílence označujeme proto, že něco „šíleného“ – brutálního – provedli, nejsme schopni ve zločinech se zbraněmi zabránit stejně, jako v tom nejsme schopni zabránit „normálním“ zločincům.

Větší množství zbraní mezi obyvatelstvem má rovněž význam v mezinárodně-politickém měřítku, neboť činí zemi hůře dobytelnou⁴ pro cizí mocnosti. Zatímco státní armády lze plošně vyřadit rozkazem ke složení zbraní, dokáže být vlastní ozbrojené obyvatelstvo nepřátelským armádám, jak by jistě potvrdili třeba Američané v případě Somálska, nepříjemným soupeřem.

Stejně jako v případě každého jiného jednání by byla ve svobodné společnosti i od těch, co drží zbraně, vyžadována plná odpovědnost za to, jak s nimi zacházejí. Nedbalost při jejich přechovávání (např. ve vztahu k dětem apod.) nebo při jejich používání (v opilosti, vzteku apod.) vedoucí k neštěstím by byla podobným zločinem jako jakákoliv jiná nedbalost. „Uchráněním“ lidí před jejich vlastní zodpovědností tím, že je jim držení zbraní zakázáno, však lidem nemůže pomoci.

Odzbrojení obyvatelstva nakonec skýtá zvláště pro „moderní, sociálně-demokratické státy“ ještě další výhodu. Obyvatelé bez střelných zbraní jsou nutně více odkázáni na ochranu ze strany státu, který si tím v obyvatelích vypěstovává na sobě závislost.

Závěr

Zvážíme-li vše, co bylo výše uvedeno, můžeme se ptát, proč nejsou tyto skutečnosti brány při tvorbě zákonů o zbraních v úvahu a proč je lidem držení zbraní ve stále větší míře znemožňováno.

Jedním z vysvětlení je bezesporu ignorance. Tvorba politiky vychází z veřejného mínění ovlivněného zprávami o zločinnosti. Zatímco případy, kdy je zbraň použita ke zločinu, se do zpráv a tedy do povědomí lidí rychle dostanou a dlouho tam zůstávají, je-li zbraň použita k zabránění ve zločinu, jedná se o relativně nudnou a pro veřejnost nepříliš zajímavou informaci. Mnoho politiků a lidí, kteří o takových záležitostech rozhodují, potom lehce podlehnou mylné představě, že zbraně zločinnost způsobují a nenechají se dlouho přemlouvat k tomu, aby tento „společenský“ problém nějak řešili (novela zákona, komise, úřad, větší pravomoci).

Nabízejí se však i jiná vysvětlení. Jakkoliv může být rétorika skupiny lidí, která se schovává za označení stát, o snaze snižovat zločinnost upřímná (i když i tom lze někdy pochybovat!), mohou tito lidé omezováním možnosti držet zbraně sledo-

vat i jiné cíle. Každý stát si například musí své nadřazené, mocenské postavení silou udržovat – vydrží armádu a policii. Ozbrojení obyvatel (zvláště daňoví poplatníci) tak představují pro každý stát nebezpečí, neboť snižují jeho mocenskou převahu. Ne náhodou se právo „držet a nosit“ zbraň stalo v roce 1791 předmětem druhého dodatku Ústavy Spojených států amerických. Autoři tím kromě přiznání práva na sebeobranu chtěli realitě co nejvíce přiblížit fikci, že vláda (stát) je institucí existující se *souhlasem* obyvatelstva. Chtěli proto v Ústavě obyvatelstvu zaručit moc takovou vládu svrhnout v případě, že by se vymkla kontrole. Pokud někomu připadá takový aspekt této problematiky anachronismem, potom by si měl uvědomit, že v diktátorských zemích, kde je násilné postavení vlády nad obyvatelstvem zřetelnější než v zemích „demokratických“, je právo držet zbraně omezováno nejvíce, i když je tak samozřejmě činěno pod záminkou boje proti zločinnosti.

Odzbrojení obyvatelstva nakonec skýtá zvláště pro „moderní, sociálně-demokratické státy“ ještě další výhodu. Obyvatelé bez střelných zbraní jsou nutně více odkázáni na ochranu ze strany státu, který si tím v obyvatelích vypěstovává na sobě závislost. Tuto skutečnost naposledy demonstroval jeden z policejních ředitelů, když

vyjádřil nevoli nad tím, že si podnikatelé pořizují zbraně, aby se lépe ochránili proti zločincům. Představitel policie, jejíž úkolem je chránit majetek a bezpečí lidí, namísto aby měl radost z toho, že zločinci (v posledních týdnech opakovaně) neuspěli, neboť se jim jejich oběti postavili se zbraní v ruce na odpor, se nad těmito událostmi pohoršuje. Dal by raději prý přednost „řešení“ v podobě zvýšení stavu policistů, jakoby to znamenalo konečné řešení kriminality. Samotná představa, že by se lidé mohli bránit sami, jde tak politikům a státním úředníkům zjevně proti srsti.

Omezením možnosti držet zbraně je mírumilovným lidem omezováno právo na sebeobranu a činí z nich dostupnější oběti. Navzdory představě mnohých lidí tak mohou střelné zbraně životy a majetek nejen ohrožovat, ale i chránit. Dokud lidé budou chápat pouze polovinu této skutečnosti, budou to mít zločinci s nimi jednodušší...

Více o problematice zbraní a odkazy na množství dalších zdrojů lze nalézt na stránce www.ncpa.org/iss/cri v sekci „Self-defense & Gun Control“

⁴ V době moderních zbraní hromadného ničení lze argumentovat, že střelné zbraně v rukou obyvatel nemají zásadní význam pro obranu země. Záleží ovšem na tom, co je cílem útočníka. Je-li jím zničení země, potom vyzbrojenost obyvatel skutečně žádnou roli nehraje. Čím více je ovšem cílem útočníka zemi dobýt, porobit si ji a využívat ji (získávat z ní), tím 1) méně plošných škod chce agresor napáchat; 2) více je nucen do země fyzicky přijít a být tam; a tedy tím 3) větší překážkou pro něj ozbrojené obyvatelstvo bude.

Solut@on[®]
internet na vaší straně

Internet Vám pomůže
zvítězit.

My Vám pomůžeme
s Internetem.

Provozovna společnosti:
Na Křivíně 1, 140 00 Praha 4

Telefon: 61 00 94 00
Pagas +420-605-229389
Eurotel +420-602-767756
Fax: 61 00 94 24
E-mail: info@2s.cz
<http://www.2s.cz>

Přihlaste se na
mezinárodní kolokvium
Cesta do svobodné společnosti
pořádané 24. až 27. srpna 2002
tradičně na zámku
v Zahrádkách u České Lípy.
Letos na téma
Na cestě do EU...

Bližší informace na
<http://www.libinst.cz/cesta.php3>

Předplatné TL na rok 2002

*Jak se stát každý měsíc součástí
TERRA LIBERA?
Předplaťte si zaslání časopisu
TERRA LIBERA.*

Všechna čísla roku 2001 a předplatné na rok 2002 získá ten, kdo daruje Liberálnímu institutu minimálně 250,- Kč na jeho činnost. Předplatné pouze na rok 2002 lze získat minimálně za 150,- Kč. Elektronické předplatné ve formátu pdf za polovinu!

Účet 55 94 61/0300
Standardní roční předplatné: 0,25 g zlata
e-gold účet: 131844
Více o e-gold na: www.libinst.cz

TERRA LIBERA
je vydávána společností TERRA LIBERA.

Kontaktní adresa:

**TL, c/o Liberální institut,
Spálená 51, 110 00 Praha 1
E-mail: TL@libinst.cz**

Její vydávání není povoleno ani schváleno žádnou státní institucí.

On-line archiv
TERRA LIBERA
z let 2000 a 2001
dostupný na stránkách
www.libinst.cz